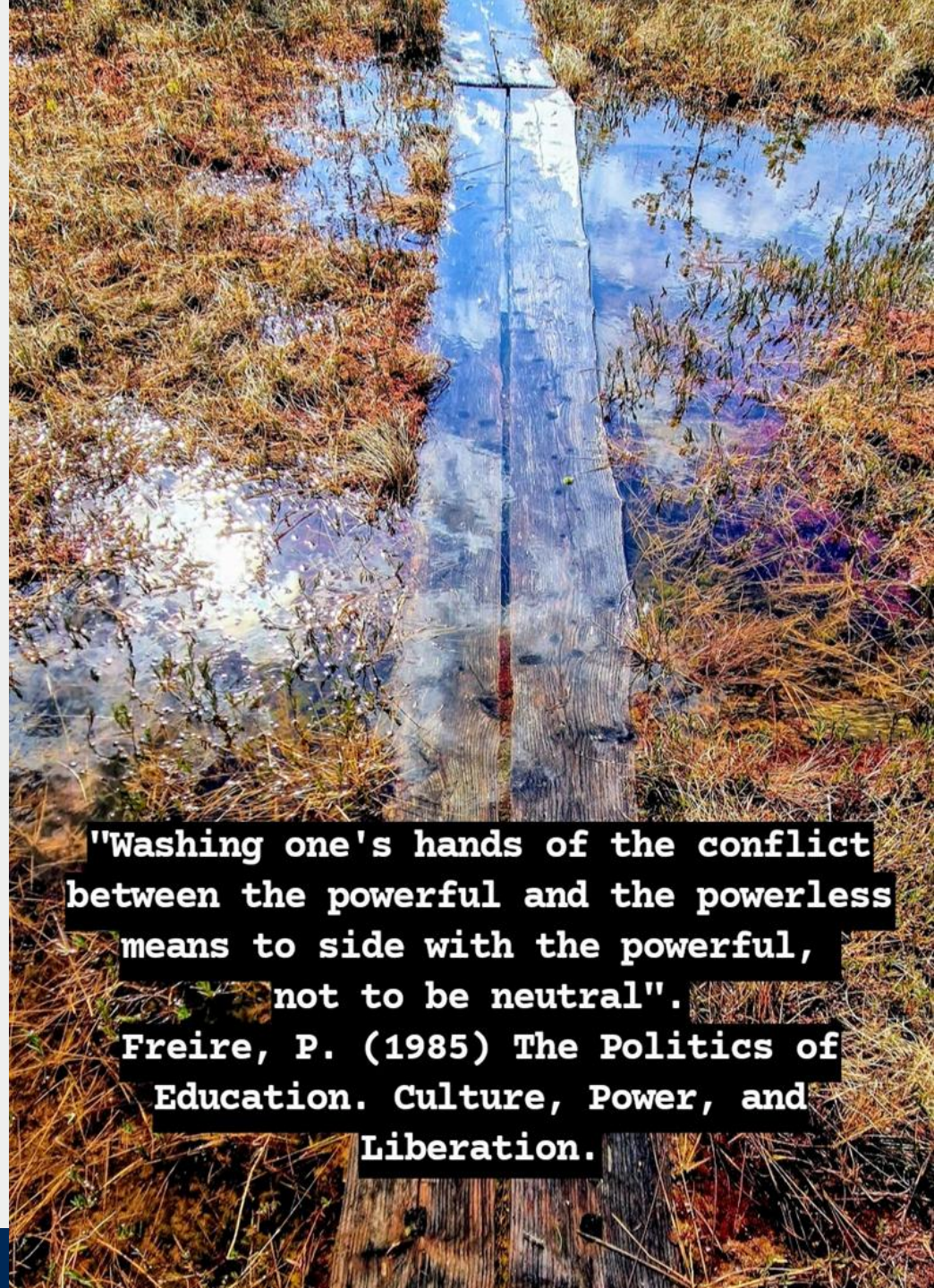

Rakenteellisen sosiaalityön tilat, tasot ja toimijuudet

Kati Närhi
Jyväskylän yliopisto
Valtakunnallinen
rakenteellisen
sosiaalityön webinaari
29.10.2025

**"Washing one's hands of the conflict
between the powerful and the powerless
means to side with the powerful,
not to be neutral".**

**Freire, P. (1985) The Politics of
Education. Culture, Power, and
Liberation.**

Tervetuloa rakenteellisen sosiaalityön webinaariin!

- Käsillä on 2. valtakunnallinen rakenteellisen sosiaalityön seminaari
- Tilaisuuden organisoijina/innovaattoreina toimivat: Elina Perkiö (Pirha), Riikka Sujamo (Pirha), Anna Pekkarinen (Sisä-Suomen oske) ja Sivi Talvensola (Järvi-Suomen oske) + Kati Närhi (JyU) taustaorganisaatioineen. Kiitos kaikille 😊
- Etätilaisuus, jotta mahdollisimman moni voisi osallistua matalalla kynnyksellä mukaan, oppia lisää rakenteellisesta sosiaalityöstä sekä olla **vahvistamassa aktiivisen rakenteellisen sosiaalityön yhteisön muodostumista Suomessa**
- Tänäpä ohjelmassa hieno ja monipuolinen kattaus rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijoita. Kiitos kaikille ohjelmaan osallistuville panoksestanne 😊
- **Ohjeita:** Osallistukaa aktiivisesti keskusteluun joko nostamalla virtuaalinen käsi ja/tai kirjoittamalla chattiin kysymyksiä ja kommentteja. Chatin kirjoituksia pyritään nostamaan yhteiseen keskusteluun aikataulun antamissa puitteissa. Pidetäänhän mikrofonit kiinni, jos ei osallistuta keskusteluun. Kiitos 😊

9.30 Tervetulosanat ja tilaisuuden alustus

Kati Närhi, sosiaalityön professori, Jyväskylän yliopisto

10.00 Johtajien ja poliitikkojen paikka rakenteellisessa sosiaalityössä

Marena Paahto, sosiaalihuollon johtaja, Keski-Suomen hyvinvointialue

Minna Minkkinen, vasemmistoliiton 3.varapuheenjohtaja

11.00 Lounas

11.30 Toimijuutta vahvistava vuorovaikutus sosiaalityössä

Jenni-Mari Räsänen, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto

Hanna Niskanen, sosiaalityöntekijä, Pirkanmaan hyvinvointialue

12.30 Rakenteellisen sosiaalityön politisointi ja vaikuttamistyö; mitä yksittäinen sosiaalityöntekijä voi tehdä?

Elina Perkiö, kehittäjäsosiaalityöntekijä, Pirkanmaan hyvinvointialue

Nina Kosunen, sosiaalityöntekijä, gerontologinen sosiaalityö, Pohjois-Savon hyvinvointialue

13.30 Iltapäiväkahvi

13.45 **Paneelikeskustelu: Rakea edistävät rakenteet ja toimijat – mihin niitä tarvitaan?**

Puheenjohtaja: Sivi Talvensola, asiantuntija, Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Lena Pascale, johtava sosiaaliohjaaja, etsivä lähityö, Helsingin kaupunki

Viola Valli, sosiaalityöntekijä, kotoutumista edistävä sosiaalityö ja sosiaaliohjaus, Pirkanmaan hyvinvointialue

Minka Leino-Holm, rakenteellisen sosiaalityön asiantuntija

Marena Paahto, sosiaalihuollon johtaja, Keski-Suomen hyvinvointialue

15.15 Lopetus

Anna Pekkarinen, kehittämispäällikkö, Sisä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Mitä on rakenteellinen sosiaalityö?

(Närhi ym. 2023)

- **Yhteiskunnallista tietoon perustuvaa yksilöitä ja yhteisöjä valtaistavaa sekä (hyvinvointi)palvelujärjestelmää ja laajemmin yhteiskuntaa kehittävää muutostyötä**
 - / Ymmärrys, että sosiaalisten ongelmien juurisyyt paikantuvat yksilöiden sijaan eriarvoisuutta ja syrjintää tuottaviin sekä ylläpitäviin rakenteisiin (Mullaly & Dupré 2019)
- Tavoitteena **oikeudenmukaisuuden** edistäminen, **eriarvoisuuden** vähentäminen ja kansalaisten **hyvinvoinnin** tukeminen hyödyntämällä sekä sosiaalityön/sosiaalihuollon että myös muiden toimijoiden asiantuntijuutta ja tietoa

Mitä on rakenteellinen sosiaalityö?

(Närhi ym. 2023)

- Rakenteellisella sosiaalityöllä on yhteiskunnallinen ”kaksoissidos”-tehtävä (Pohjola 2014), jolla tarkoitetaan samaan aikaan tapahtuvaa:
 1. Työskentelyä haavoittaviin ja marginaalisiin elämäntilanteisiin joutuneiden **yksilöiden ja ryhmien kanssa** heidän **oikeuksien edistämiseksi** sekä heidän **valtaistamistaan elämänsä olosuhteiden muuttamiseksi**
 2. Vallitseviin **yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja sosiaalisiin instituutioihin vaikuttamista** ja niiden **muuttamista** siten, että ne tukevat paremmin kansalaisten hyvinvointia, oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa

Suomalaisen rakenteellisen sosiaalityön idea

- Paavo Viirkorven (1990) käsiteanalyttinen ja systeemiteoreettinen näkökulma rakenteelliseen sosiaalityöhön:
- Rakenteellisen sosiaalityön päätehtävä muuttaa niitä **toiminnan olosuhteita ja edellytyksiä, joissa yksilön ja yhteiskunnan välinen vuorovaikutus sekä osallisuus ja osattomuus toteutuvat.**
 - / Rakenteellisen sosiaalityön tavoite on **muuttaa ihmisten yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen osallistumisen ehtoja** erityisesti sosiaalisia ongelmia synnyttävissä tilanteissa.
- Rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisen tulisi olla jokaisen sosiaalityöntekijän oikeus ja velvollisuus.
 - / Sosiaalityöntekijöiden työskenneltävä niin **yksilön kuin ympäristön toimintaehtojen** kanssa sekä **toimittava asiantuntijoina ja informantteina päätöksenteon suuntaan.**
 - / **Sosiaalityöntekijät tekevät havaintoja asiakkaiden elämämaailmasta** sekä niitä työstämällä **analysoivat asiakkaiden ongelmien yhteyksiä yhdyskuntien ja yhteiskunnan epäkohtiin.**
- Ilman yleisellä tasolla tapahtuvaa epäkohtien poistamista yksittäisenkään asiakkaan asioissa ei voida tehdä kokonaisvaltaista sosiaalityötä. (Viirkorpi 1990, 20–21, 77.)

Suomalaisen rakenteellisen sosiaalityön perinne (Närhi 2023)

- Suomalainen ymmärrys rakenteellisesta sosiaalityöstä kiinnittyy osaksi **hyvinvointivaltion laaja-alaista tavoitetta kehittää kansalaisten elinoloja** - sosiaalityö sosiaalipoliittisena toimintana sekä viranomaistyönä (Pohjola 2014)
 - / Kriittisten ja radikaalien toimintakäytäntöjen sijasta se on kanavoitunut **palvelujärjestelmän sisällä tehtäväksi tietotyötä painottavaksi viranomaistyöksi** (ks. myös Pohjola 2014; Kivipelto 2021).
 - / Rakenteellinen sosiaalityö on hyvinvointivaltion sisällä tapahtuvaa sosiaalityön arvojen ja tavoitteiden edistämistä ja toteuttamista (**policy**) – **toteutetaan muiden tuottamaa asialistaa**
- Miten voisimme kehittää rakenteellista sosiaalityötä Viirkorven (1990) idean mukaiseksi **aktiiviseksi ja systemaattiseksi sosiaalityöntekijän toimintakäytännöksi ja työtä ohjaavaksi periaatteeksi, jolloin olisi myös mahdollista päästä vaikuttamaan asialistan sisältöihin (politics)?**

Rakenteellisen sosiaalityön tehtävä- alueita (Pohjolan 2011, 2014 pohjalta Närhi ym. 2023)

- **Tietotyö: Monipuolisen tiedon tuottaminen** palvelujärjestelmän toimivuudesta sekä sosiaalisista ilmiöistä ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä **sen välittäminen** myös muiden tahojen hyödynnettäväksi
- **Strategiatyö: Osallistuminen ja vaikuttaminen hyvinvointipalvelujärjestelmien kehittämiseen**, ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointia edistävien **suunnitelmien laadintaan, toimeenpanoon ja arviointiin** sekä yhteiskuntapoliittisiin **linjauksiin ja lainsäädäntöön**
- **Inklusiotyö: Asiakkaiden, kansalaisten ja yhteisöjen (erityisesti marginaaliin joutuneiden) valtaistaminen sekä osallisuuden ja toimintamahdollisuuksien edistäminen** palvelujärjestelmässä ja laajemmin yhteiskunnassa
- **Oikeudenmukaisuustyö: Syrjivien olosuhteiden ja käytäntöjen tunnistaminen ja vastustaminen; sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen** sosiaalityön eettisten periaatteiden sekä perus- ja ihmisoikeuksien mukaisesti

Poliittinen työ: Sosiaalisten ongelmien ja niihin vaikuttavien päätösten poliittisuuden sekä erilaisten valtarakenteiden olemassaolon näkyväksi tekeminen ja näihin vaikuttaminen

Pohdittavia kysymyksiä tänään

- **Tilat:** Missä tiloissa/paikoissa rakenteellinen sosiaalityö on mahdollista toteuttaa? Missä tiloissa rakenteellisen sosiaalityön tavoitteita ei ymmärretä/tunnisteta? Mitä tarkoittaa rake-ystävällinen tila?
- **Tasot:** Millä eri tasoilla rakenteellista sosiaalityötä tehdään ja on mahdollista tehdä? Erilaisia ulottuvuuksia (ei dikotomia vaan jana): mikro-makro, korjaava-ehkäisevä, yksittäinen-kokonaisvaltainen, satunnainen-systemaattinen, aktiivinen-passiivinen, poliittinen-epäpoliittinen, mitä muuta?
- **Toimijuus:** Ketkä ovat rakenteellisen sosiaalityön toimijoita? Mitä/millaista on rakenteellisen sosiaalityön toimijuus? Missä tiloissa ja tasoilla sekä miten edistetään rakenteellisen sosiaalityön tavoitteita, asiantuntijuutta ja toimijuutta?

Monitoimijainen rakenteellinen sosiaalityö- hankkeen (MoRa) politiikkasuositukset (Närhi ym. 2023)

1. Rakenteellista sosiaalityötä tukeva toimintakulttuuri

- / Vahvistetaan sosiaalihuollon **TKKI-rakenteita**
- / Kehitetään rakenteellisen sosiaalityön sisältöjä **tutkimusperustaisesti**
- / Vahvistetaan sosiaalityön sisältöjen **asiantuntijuutta johtamisessa**
- / Vahvistetaan **julkisuustyötä**: työntekijöitä kannustetaan ja tuetaan nostamaan esiin tunnistamiaan rakenteellisia epäkohtia sekä osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun

2. Riittävät inhimilliset ja taloudelliset resurssit

- / Varmistetaan, että sosiaalityöntekijöitä on **riittävästi suhteessa työtehtäviin**
- / Varataan työntekijöille **riittävästi työaika** rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen
- / Lisätään koulutuksen kautta **eri toimijoiden ymmärrystä** rakenteellisesta sosiaalityöstä

3. Monitoimijaisuutta vahvistavat tieto- ja toimintarakenteet

- / Kehitetään asiakkaiden/kuntalaisten **osallistumisen ja vaikuttamisen kanavia** osana hyvinvointialueiden toimintakäytäntöjä deliberatiivisen/keskustelevan demokratian periaatteiden pohjalta
- / Kehitetään **sosiaalista raportointia** ja toteutetaan sitä hyvinvointialueilla **monitoimijaisesti**

4. Rakenteellisen sosiaalityön strategia ja toimintasuunnitelma

- / Laaditaan jokaiselle hyvinvointialueelle rakenteellisen sosiaalityön toteutusta suuntaava ja ohjaava strategia sekä sitä konkretisoiva **toimintasuunnitelma**

Johtajat puristuksessa-hankkeen (PURJO) politiikkasuositukset (Laulainen ym. 2025)

1. Sosiaalihuollon asemaa hyvinvointialueiden johtamisessa ja päätöksenteossa sekä julkisessa keskustelussa on vahvistettava

- Sosiaalihuolto on jäänyt terveydenhuollon varjoon, vaikka sen palvelut ovat lakisääteisiä, yhteiskunnallisesti merkittäviä ja budjetiltaan saman laajuisia.
- Sosiaalihuollon johtajilta odotetaan aktiivista roolia sosiaalihuollon näkyväksi tekemisessä – ymmärryksen lisäämistä sen palveluista, toimintalogiikasta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä niin käytännön työssä kuin poliittisessa päätöksenteossa.
- Tarvitaan rakenteita ja käytänteitä esim. yhteisiä keskustelufoorumeita, jotka tukevat tasavertaista vuoropuhelua sosiaali- ja terveydenhuollon välillä.

2. Johtajien painekokemusten rakenteelliset juurisyyt on tunnistettava

- Sosiaalihuollon johtajat kokevat työssään merkittävää painetta, joka syntyy eri tahojen johtajiin kohdistamista erilaisista, usein ristiriitaisista odotuksista ja vaatimuksista.
- Painekokemukset liittyvät erityisesti niukkoihin resursseihin, talousohjautuvaan toimintakulttuuriin, jatkuviin muutoksiin työssä ja toimintaympäristössä, rekrytointihaasteisiin sekä eettiseen kuormitukseen.
- Painekokemukset eivät johdu yksilöllisistä tekijöistä vaan ovat rakenteellisia. Tarvitaan johtamisympäristö, jossa paineita ei ulkoisteta ainoastaan yksilön vastuulle, vaan tunnistetaan niiden taustalla olevat rakenteelliset tekijät ja vaikutusmekanismit.

Johtajat puristuksessa-hankkeen (PURJO) politiikkasuositukset (Laulainen ym. 2025)

3. Yhteensovittavan johtamisen käytänteitä ja yhteistyötä yhdyspinnoilla on edistettävä

- Hyvinvointialueilla on keskeistä eri tavoin edistää yhteistyö- ja kumppanuussuhteita, jotka tukevat palvelujen yhteensovittamista. Kumppanuus edellyttää toimijoiden tunnistamisen lisäksi yhteisesti asetettuja tavoitteita, niihin sitoutumista sekä valta- ja vastuukysymysten selkeyttämistä.
- Yhteensovittava johtaminen edellyttää erilaisen osaamisen arvostamista sekä tahtotilaa yhteistyöhön sitoutumiseen ja yhteisten päämäärien muodostamiseen.

4. Sosiaalihuollon tiedontuotantoa ja sen hyödyntämistä on kehitettävä palvelemaan paremmin tiedolla johtamista hyvinvointialueilla

- Nykyiset tietojärjestelmät eivät tue riittävästi palvelujen kokonaisvaltaista tarkastelua, yhteensovittamista ja tiedolla johtamista.
- Hyvinvointialueilla tulee kehittää ratkaisuja, jotka mahdollistavat sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tiedon systemaattisen hyödyntämisen johtamisessa. Lisäksi on tärkeää tarkastella kriittisesti sitä, millaista tietoa päätöksenteossa pidetään arvokkaana ja vaikuttavana.
- PURJOn politiikkasuositukset: <https://uefconnect.uef.fi/purjo/>

Not washing one's hands... vaan kääritään hihat rakenteellisen sosiaalityön yhteisönä – tulevaisuus syntyy tutkimukseen perustuvista sekä rakenteellisen sosiaalityön arvojen ja tavoitteiden mukaisista pienistäkin teoista.

KIITOS!

Lähteet

Freire, Paulo (1985) *The Politics of Education. Culture, Power, and Liberation*. New York: Bergin & Garvey.

Kivipelto, Minna (2021) *Rakenteellisen sosiaalityön katsaus*. Työpaperi 16/2021. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Laulainen, Sanna, sekä Kannasoja Sirpa, Kekäläinen Ulla, Kokkonen Tuomo, Lammintakanen Johanna, Miettinen Janissa, Niskanen Miina, Närhi Kati, Tchaplinski Sanna, Vornanen Riitta (2025) *Yhteensovittavalla johtamisella sosiaalihuolto tasavertaiseksi toimijaksi hyvinvointialueilla*. *Politiikkasuositukset*. Itä-Suomen Suomen yliopisto.
<https://uefconnect.uef.fi/purjo/>

Mullaly, Bob; Dupré, Marilyn (2019) *The New Structural Social Work. Ideology, Theory and Practice*. Oxford: Oxford University Press.

Närhi, Kati & Kannasoja, Sirpa & Kokkonen, Tuomo & Rantamäki, Niina & Ruonakangas, Santra (toim.) *Rakenteellisen sosiaalityön tila ja tulevaisuus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto, *Sophi*, 154, 22-48. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9712-0>

Närhi, Kati (2023) *Kansainvälinen ja suomalainen rakenteellisen sosiaalityön perinne*, Teoksessa Närhi, Kati & Kannasoja, Sirpa & Kokkonen, Tuomo & Rantamäki, Niina & Ruonakangas, Santra (2023) *Rakenteellisen sosiaalityön tila ja tulevaisuus Suomessa*. *Sophi*; Jyväskylä.

Pohjola, Anneli (2011) *Rakenteellisen sosiaalityön aika*. Teoksessa Pohjola, Anneli & Särkelä, Riitta (toim.) *Sosiaalisesti kestävä kehitys*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, 207–224.

Pohjola, Anneli (2014) *Rakenteellisen sosiaalityön paikannuksia*. Teoksessa Anneli Pohjola & Merja Laitinen & Marjaana Seppänen (toim.) *Rakenteellinen sosiaalityö*. *Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014*. EU: UNIpress, 16–36.

Viirkorpi, Paavo (1990) *Rakenteellisen sosiaalityön pakko ja mahdollisuudet*, julkaisu 17, Sosiaalihuolto, Helsinki.